

Östra Nylands välfärdsområde
Rådet för personer med funktionsnedsättning

Ställningstagande av rådet för personer med funktionsnedsättning gällande bristen på
läkarresurser för personer med funktionsnedsättning

IUHVADnr-2025–4578

Svar på ställningstagande

Ställningstagandets innehåll i korthet

Rådet för personer med funktionsnedsättning har den 18 december 2025 sänt ett ställningstagande till Östra Nylands välfärdsområde, där man uttrycker sin oro över att läkarresurserna för läkartjänster för personer med funktionsnedsättning saknas i välfärdsområdet. I sitt ställningstagande lyfter rådet för personer med funktionsnedsättning fram att det år 2025 har funnits en läkare i Östra Nylands välfärdsområde av vars arbetstid till 20 % (mindre än 29 timmar per månad) har riktats endast till personer med funktionsnedsättning. Läkarens arbete har främst koncentrerats till barn och ungdomar med funktionsnedsättning i åldern 0–18 år, både finsk- och svenskspråkiga. De har erbjudits särskilda läkartjänster relaterade till deras funktionsnedsättning, medan vanliga åkommor, såsom behandling av förkylningssymtom, har varit primärvårdens ansvar. Ärenden av personer över 18 år med funktionsnedsättning har skötts i hälsostationstjänster. Utifrån antalet klienter och arbetets karaktär anser Östra Nylands råd för personer med funktionsnedsättning att resursen för en heltidsanställd läkare kan vara otillräcklig i framtiden. Detta innebär att en läkarresurs behövs för personer med funktionsnedsättning som bor hemma och en resurs för en heltidsanställd läkare för personer med funktionsnedsättning som bor i boendeenheter.

Rådet för personer med funktionsnedsättning lyfter i sitt ställningstagande fram att antalet personer som får handikappförmåner i Östra Nyland inte med säkerhet kan sägas, men utifrån invånarantalet i välfärdsområdet uppskattas att det finns cirka 4 679 personer (Institutet för hälsa och välfärd [THL]). Utöver dessa lyfter rådet för personer med funktionsnedsättning fram närståendevårdare. Att utveckla deras tjänster och stödja närståendevårdarna så att det blir lättare för dem att till exempel förnya recept och sköta andra liknande ärenden förbättrar den smidiga hanteringen av ärenden.

Enligt uppgifter från den svenskspråkiga Föreningen för de utvecklingstördas väl FDUV, behövs läkare med specialkompetens inom vård för personer med funktionsnedsättning särskilt vid utarbetandet av rehabiliteringsplaner samt utlåtanden för FPA-ansökningar och vid behandling av psykiska problem. Det är också viktigt att den vård och de stödåtgärder som personer med funktionsnedsättning behöver genomförs i ett multiprofessionellt samarbete.

Svar på ställningstagandet

Efter inrättandet av Östra Nylands välfärdsområde har en läkarresurs med 20 % ordnats inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning. Läkarresursen är en del av primärvårdens läkarresursen. I Östra Nylands välfärdsområde finns specialkompetens inom vård för personer med funktionsnedsättning. Läkaren inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning är väl förtrogen med och har lång erfarenhet av vård för personer med funktionsnedsättning och av att göra utlåtanden. Erfarenhet och förtrogenhet med de olika behoven av hälso- och sjukvården hos personer med funktionsnedsättning gagnar när man gör uttalanden och utarbetar vårdplaner. När utlåtandena är i rätt tid kan stödåtgärderna för personer med funktionsnedsättning, såsom rehabilitering, inledas så fort som möjligt. I läkartjänsterna inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning har utlåtandena för närvarande kunnat skrivits relativt snabbt.

Arbetsbeskrivningen för läkaren som arbetar inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning omfattar även att utarbeta vårdplaner för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Inom hälsostationstjänsterna har utarbetandet av vårdplaner för vuxna koncentrerats tidigare till vissa mer förtrogna och erfarna hälsovårdscentralläkare. Läkare vid hälsostation har haft möjlighet att konsultera en läkare inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning när de utarbetat vårdplaner och utlåtanden. Nu när arbetstiden för läkare inom öppenvårdstjänster för personer med funktionsnedsättning utökas till heltid är det naturligt att hen också kommer att åta sig en större del av vårdplanerna och utlåtandena för personer med funktionsnedsättning som tidigare behandlades av hälsostationstjänsterna.

Även om läkarresurserna inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning nu utökas, finns det mer brädslande sjukvård för personer med funktionsnedsättning också pä hälsostationstjänsternas mottagningar och akutmottagning. Uppdateringen av vårdplanerna och i synnerhet de proaktiva vårdplanerna hjälper läkare vid hälsostationstjänsterna att behandla sjukdomar hos personer med funktionsnedsättning, inklusive sjukdomar som är förknippade med specialgrupper. Vid behandling av sjukdomar har läkare vid hälsosationer också möjlighet att konsultera läkare inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning. Läkaren inom öppenvården för personen för funktionsnedsättning har också hållit utbildningar för andra yrkesgrupper. Man har också lyft fram vikten av att möta personer med funktionsnedsättning i mottagningssituationer. Från hälsostationstjänsterna har också utsetts läkarresurser (biträdande överläkare och överläkare) till de sakkunniggrupperna för krävande multiprofessionellt stöd som ingår i funktionshindertjänsterna.

Att arbetsgruppen är multiprofessionell är viktigt för helhetsbetonad vård av personer med funktionsnedsättning. Hälsostationstjänsternas Hälsoteam-modell och husläkarmodell baserar sig pä detta och förbättrar kontinuiteten också i vården av personer med funktionsnedsättning. Dessutom köper Östra Nylands välfärdsomräde ansvarsläkartjänster för vissa enheter för serviceboende med heldygnsomsorg som funktionshinderservice tillhandahåller. Inom ansvarsläkartjänsten besöker samma läkare regelbundet funktionshinderservicens enheter för serviceboende med heldygnsomsorg, ansvarar för läkemedelsbehandlingen av personer person med funktionsnedsättning, behandlar akuta sjukdomar och gör upp proaktiva vårdplaner. Baserat pä proaktiva vårdplaner kan vårdpersonalen ta hand om boende så länge som möjligt i deras egen trygga miljö när deras hälsotillståndet förändras. Pä så sätt undviker man för den boende en tung övergång till jouren m.m. I fortsättningen, när läkarresurserna inom öppenvården för personer med funktionsnedsättning ökas, samarbetar denna läkare mer med läkaren inom ansvarsläkartjänsterna bland annat när det gäller läkemedelsuppföljningarna. Avsikten är att utöka samarbetsformer i fråga om bland annat personalens konsultationsmöjligheter med det mobila sjukhuset och hemsjukhuset. Man håller också pä att starta ett projekt vid det mobila sjukhuset med syftet att förbättra konsultationsmöjligheterna för närståendevårdare.

Läkaren som ansvarar för öppenvården för personer med funktionsnedsättning har naturligtvis också ett nära samarbete med personalen inom funktionshindersservicen. Samarbetsparter där är psykologer, socialarbetare, socialhandledare och rehabiliteringshandledare. Inom boendeservicen för personer med funktionsnedsättning arbetar också sjukskötare, specialhandledare och handledare. Dessutom köps andra experttjänster för att stödja läkarens arbete. För svenskspråkiga köps experttjänster (tal- och ergoterapiutlåtanden) från Egentliga Finlands välfärdsområde och för finskspråkiga har man tidigare köpt experttjänster från HUS, men HUS utarbetar inte längre rehabiliteringsplaner. Patienter inom psykiatriska tjänster för personer med funktionsnedsättning behandlas på HUS. Förekomsten av allvariga psykiska sjukdomar, till exempel hos personer med funktionsnedsättning, uppskattas vara upp till 5–10 %.

Sammanfattning

Eftersom man nu kan utöka läkararbetskraften till en heltidsresurs, anser varken funktionshindersservicen eller hälsojänsterna att det nu finns behov av att utöka boendeenheternas läkartjänster. Samarbetet med företaget som tillhandahåller ansvarsläkartjänster har varit framgångsrikt, och dessutom håller projekt på att inledas för att ytterligare förbättra samarbetet mellan läkaren inom öppenvård för personer med funktionsnedsättning, den ansvariga läkaren och det mobila sjukhuset. Det bör också noteras att läkaren inom ansvarsläkartjänsten som sköter funktionshindersservicens enheter är en neurolog som också har arbetat på mottagninen för personer med funktionsnedsättning.

Borgå 2.2.2026

Carita Schröder

Ansvarsområdesdirektör, hälsotjänster